

HMOD-4

**การบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น
หรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสัมพีสัย จังหวัดมหาสารคาม**
**POTENTIAL Development Of Management Of Fund For Health In Local
Level or Area In Nongbon Subdistrict Administrative Organization
Gosumpisai District Mahasarakham Province.**

ฉวีวรรณ โคะแสง* ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์**

*นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสัมพีสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์(1)เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสัมพีสัย จังหวัดมหาสารคาม (2)เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสัมพีสัย จังหวัดมหาสารคาม (3)เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มประธานและคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวแทนผู้รับบริการ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รพ.สต, สสอ, สสจ.) จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลในวิธีเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลมาสรุปและเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า(1)สภาพการดำเนินงานกองทุน คือ ยังไม่ได้มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุนอย่างเต็มที่นัก เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆในการบริหารกองทุน ทั้งในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ องค์กรภาคประชาชนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองภายใต้กองทุนมีน้อย ทำให้การบริการยังไม่สามารถครอบคลุมความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง (2)ปัญหาอุปสรรค พบว่า คณะกรรมการยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการกองทุน ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนทำให้การบริการของกองทุนไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม (3)แนวทางในการพัฒนา คือ การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ/อนุกรรมการกองทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุน และการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพของคนในชุมชนทั้งนี้ต้องควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กองทุนของประชาชนมีความยั่งยืนต่อไป

ABSTRACT

The objectives of study entitled “The Development of Health Insurance Fund in Local Community: A case study of Nongbon Subdistrict Administrative Organization, Kosumpisai district, Mahasarakham Province” were to study, 1) Operation management of Health insurance Fund in Nongbon Subdistrict Administrative Organization, Kosumpisai district, Mahasarakham Province,

2) Problems and obstacles of health insurance fund in Nongbon Subdistrict Administrative Organization, Kosumpisai district, Mahasarakham Province, and 3) Guidelines for the development of health insurance fund in Nongbon Subdistrict Administrative Organization, Kosumpisai district, Mahasarakham Province. Key informants were specified purposefully into 4 groups; 1) Group of the chairman and board of health insurance fund for 4 people, 2) Group of the customers for 3 people, 3) Group of the community leaders for 3 people and, 4) Group of the government officer for 2 people. The total number of 12 people. The study utilized variety of qualitative methods to obtain rich data such as depth interview and focus group. Then, data were analyzed through descriptive method and content analysis to find the conclusion and suggestion.

Result of the study

1) For operation management, The health insurance fund had not yet achieved to the objectives of the fund due to lacked of knowledge and understanding about the regulation of the fund, including budget approval. Thus, this problems caused the less participation in community health programs. So, the services could not cover the health needs of local people in the community.

2) For problems and obstacles, The Committee also lacked of knowledge and understanding of the management of the fund and lacked of involvement from the public sector causing the services unable to meet the health needs of people in the community.

3) Guidelines for the development, the study suggested to promote the potential development of the committee / subcommittee continuously to create knowledge and understanding in the management and encouraging public involvement in their health service programs along with the health promotion so that the fund should be sustainable.

คำสำคัญ: กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่

Key Words: Local health insurance fund

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้านสาธารณสุข ได้แก่ การป้องกันและควบคุมโรค และบทบาทของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 มาตรา 13(3) มาตรา 18(8) มาตรา 47 และ มาตรา 48(4) ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติมาตรา 18(9) และมาตรา 47 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนแต่ ละชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพ (สปสช) มีภารกิจตามกฎหมาย สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และมีอีกหลายฝ่ายมีส่วนร่วม ได้แก่ สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ร่วมคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเข้าร่วมดำเนินงานสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา(LDI) จัดทำหลักสูตรทำความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมในพื้นที่ส่วนสำนักงานหลักประกันสุขภาพ

แห่งชาติ (สปสช.) เป็นผู้ประสานงานการดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นระดับนโยบาย การรวบรวมและติดตามผลการดำเนินงานของทุกฝ่ายโดยภาพรวม (ชาญชัย ชัยสว่าง, 2552)

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ นอกจากมีเจตนารมณ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังสนับสนุนให้ประชาชนได้แสดงบทบาทในการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรด้านสาธารณสุขในพื้นที่ได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ทั้งนี้ยังส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนสามารถดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองและการสร้างกลไกในสังคมที่จะต้องเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่มีผลต่อสุขภาพให้ลุล่วง(สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2549)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนท่าเตื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนได้ให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาคนตามนโยบายของรัฐและอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาลองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนได้ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเนื่องจากส่งผลสู่ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวและชุมชนได้

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จึงได้เข้าร่วมโครงการระบบหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 การดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ยังคงประสบปัญหา ไม่ว่าจะเป็น การขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน แผนงาน/โครงการไม่ได้มาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การรับรู้หรือมีส่วนร่วมของภาคประชาชนน้อย การขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรงทำให้การดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น/พื้นที่ ยังไม่ประสบผลสำเร็จไม่สามารถดำเนินการกองทุนเพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนในพื้นที่ในการส่งเสริมสุขภาพได้อย่างแท้จริง ซึ่งกองทุนระบบหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ซึ่งมุ่งหวังที่จะตอบสนองความต้องการของคนหมู่มาก รวมทั้งเปรียบเป็นการกระจายอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลางให้แก่คนในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการแก่คนในชุมชนอย่างแท้จริง จึงเห็นได้ว่าการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ ที่ดีมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยตรง และสามารถแก้ไขปัญหาที่ตรงและตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ได้ดีกว่าและสามารถเข้าถึงกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนได้ดีขึ้นและตอบสนองความคาดหวังของชุมชนได้

ดังนั้นผู้ศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนและได้รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข จึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาศักยภาพในการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพ

ในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ต่อไปให้สามารถบริหารจัดการกองทุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชน ในพื้นที่โดยรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ศึกษาเฉพาะ กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** โดยศึกษาครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่ ปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี คณะกรรมการกองทุนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป
3. **ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย** การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพดังนั้น ผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 12 คน ได้แก่ กลุ่มประธานและคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่จำนวน 4 คน กลุ่มตัวแทนผู้รับบริการจำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รพ.สต, สสอ, สสจ.) จำนวน 2 คน

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในประเด็นของการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและแนวคิดต่างๆที่ได้ทบทวนมาแล้วในตอนต้น เพื่อเป็นกรอบในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล ตามรูปแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบบันทึกการสังเกต โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ในประเด็นของการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย คือกลุ่มประธานและคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่จำนวน 4 คน กลุ่มตัวแทนผู้รับบริการจำนวน 3 คน กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รพ.สต, สสอ, สสจ.) จำนวน 2 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและแยกแยะหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์และแยกแยะโดยการพรรณนา Descriptive research

ผลการศึกษา

1. สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/หรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีวัตถุประสงค์ คือสนับสนุนการจัดบริการของหน่วยบริการสาธารณสุขในการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรคและฟื้นฟูสุขภาพสำหรับประชาชนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในตำบลหนองบอน ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายแม่และเด็ก, ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ, กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเสี่ยง และผู้ป่วยเรื้อรังชุมชนสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเอง และร่วมบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเกิดความรักใคร่ซึ่งกันและกันภายในท้องถิ่น ในรอบปีงบประมาณ 2556 กองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ จำนวน 5 ครั้ง โดยเป็นการประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน การพิจารณาอนุมัติแผนงานโครงการต่างๆ ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ดำเนินการและมีการพัฒนาคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยส่งเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับกองทุนจำนวน 1 ครั้ง งบประมาณได้รับจาก สปสช จำนวน 200,680 บาท งบประมาณสมทบจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน จำนวน 65,000 รวมเป็น 265,680 บาท สำหรับแผนงานโครงการมีทั้งสิ้น 17 โครงการ ตามประเภทกิจกรรม 4 หมวด คือ จัดซื้อบริการสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ 26,568 บาท คิดเป็น 10% การสนับสนุนงบประมาณหน่วยบริการสาธารณสุข 53,136 บาท 20% สนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชน 159,408 บาท คิดเป็น 60% การบริหารจัดการกองทุน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 26,568 บาท คิดเป็น 10% โครงการของกองทุนฯ ไม่มีความหลากหลายขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตั้งแต่การจัดทำแผน การดำเนินงาน ขาดการติดตาม ดูแล จากภาคประชาชนและกลุ่มภาคีเครือข่าย คณะกรรมการไม่ได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกองทุนฯ เท่าที่ควร

2. ปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน

2.1 ความไม่ชัดเจนในการดำเนินการกองทุน ว่ากิจกรรม/โครงการใด สามารถทำได้ หรือทำไม่ได้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสับสนในการดำเนินงาน

2.2 โครงการไม่มีความหลากหลายไม่ครอบคลุมการบริการด้านสุขภาพ

2.3 ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผลการศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2552 โดยการจัดตั้งกองทุนฯ ยังไม่ได้มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯอย่างเต็มที่นัก เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆในการบริหารกองทุน ทั้งในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ องค์กรภาคประชาชนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองภายใต้กองทุนฯมีน้อยทำให้บริการยังไม่สามารถครอบคลุมความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริณา คำหว่าน (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นตำบลปungแก้ว อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีการนำแผนสุขภาพของชุมชนหรือแผนที่ยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพมาเป็นแนวทางในการทำแผนงานกิจกรรม/โครงการ และกิจกรรมที่ดำเนินการก็ไม่ได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชาชนในทางที่จะส่งเสริมการดูแลสุขภาพของประชาชนในระยะยาว คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯและการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารกองทุนฯมีเพียงการเข้าร่วมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ครั้ง คือ มหกรรมสุขภาพ โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 7 ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ร้อยแก่นสารสินธุ์จัดงานมหกรรมดีด้วยพลังภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสุขภาพตำบลซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดวงดาว แจ่มใส (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพในการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ มีศักยภาพในการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพเพียง 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณและด้านการควบคุมติดตามและประเมินผล ไม่มีศักยภาพ 3 ด้านคือด้านการบริหารกองทุน ด้านการดำเนินงานของกองทุนในหมวดกิจกรรม 4 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมการบริการสร้างเสริมสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์ กิจกรรมสนับสนุนงบประมาณหน่วยบริการสาธารณสุข กิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพโดยประชาชนและชุมชนท้องถิ่น กิจกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาศักยภาพกรรมการและ ด้านการนำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์และ

แผนชุมชนมาใช้ในการบริหาร โดยการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และไม่มีการประชุมประชาคมภายในชุมชนแต่ละชุมชน เพียงแต่เป็นการกำหนดโดยกลุ่มผู้นำในพื้นที่เท่านั้น แนวทางในการแก้ไขคือ มีการถอดบทเรียนแบบตัวอย่างจากกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่แห่งที่มีศักยภาพในการดำเนินงานที่เป็นเลิศมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านสุขภาพในท้องถิ่นร่วมกัน

2. ปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล
หนองบอนพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนฯ คณะกรรมการยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนทำให้การบริการของกองทุนฯ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่อื่นต่อไป

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการ และอนุกรรมการ ควรมาจากการประชาคมอย่างแท้จริง เกิดจากความสมัครใจและพร้อมที่จะเสียสละต่อส่วนร่วม
2. มีการจัดทำแผนชุมชนในด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะ แยกต่างหากจากแผนพัฒนา อปท. โดยกระบวนการจัดทำแผนออกประชาคมในแต่ละชุมชน/หมู่บ้าน และนำข้อมูลมาประชาคมในระดับตำบล ต่อไป และนำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์มาใช้เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน
3. กรรมการและอนุกรรมการ การจัดตั้งอนุกรรมการให้ครบถ้วนกับภารกิจกองทุนโดยดึงกลุ่มภาคีเครือข่ายเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการ ทำให้การขับเคลื่อนกองทุนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว
4. สร้างกลุ่มภาคีเครือข่ายให้เกิดขึ้น โดยรวบรวมองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้าเป็นภาคีเครือข่าย ซึ่งจะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการเชื่อมระหว่างกองทุนหลักประกันสุขภาพกับประชาชนเข้าด้วยกัน
5. จัดทีมพี่เลี้ยงให้แก่ชุมชนต่างๆ โดยแบ่งชุมชนให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ในการดูแลการจัดกิจกรรม/โครงการภาคประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ทั้งนี้เฉพาะในช่วงแรกที่ชุมชนยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน จนกว่าชุมชนจะมีความเข้มแข็ง
6. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเกิดความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพของประชาชน และเป็นการติดตามผลการดำเนินงานของกองทุน รวมทั้งแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
7. มีการพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ อนุกรรมการกองทุน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และการดำเนินงานของกองทุนระดับท้องถิ่น/พื้นที่ ได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกองทุน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ซึ่งให้คำแนะนำและตรวจทานแก้ไขงานการศึกษาอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรนี้ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านในวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น ที่คอยให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน ที่ได้โอกาสผู้ศึกษาได้เข้ารับการศึกษาศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่างๆในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

หากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีคุณค่าและก่อประโยชน์แก่วงวิชาการ ผู้ศึกษาขอให้คุณค่าของประโยชน์ทั้งนี้เป็นดังพรประเสริฐอำนวยให้แต่พี่น้องวงศ์วานทุกคนจงประสบแต่ความสุขตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย ชัยสว่าง.(2553).การพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย.วิทยานิพนธ์ ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ. (2550). การวิจัยประเมินนโยบายสาธารณะกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : พี เอ ลีฟวิ่ง จำกัด.
- ดวงดาว แจ่มใส.(2556). การพัฒนาศักยภาพในการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เบญจวรรณ ธรรมเสนานุภาพ.(2556).การศึกษาความสำเร็จของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ กรณีศึกษา:กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น.รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริณา คำหว่าน .(2553).การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นกรณีศึกษา:กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นตำบลบึงแก้ว อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี.รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา หมี่ทอง. (2553).ศักยภาพในการส่งเสริมกองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลทองหลาง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์.รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ปรีชา อุบโยคิน.(2547). **สถานการณ์และเงื่อนไขการกระจายอำนาจด้านสุขภาพท้องถิ่น :กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่**.ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ภิญโญ นิลจันทร์. (2546). **การพัฒนาศักยภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ทางด้านสาธารณสุข**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542** . กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- รุจี จารุภาชนี่. (2540). **การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดเลย**. ปริญญาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต,วิทยาลัยสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น.
- วิรุท แก้วชาลุน. **สาระสำคัญของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.(ม.ป.ป.).[ออนไลน์]** เข้าถึงได้จาก <http://www.kriwoot.com/flpha/modules.php?name=Orgm&file...id>.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์.(2532).**ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อการท่องเที่ยว**.จุลสารการท่องเที่ยว
- วิชุกร กุหลาบศรี.(2541).**การปรับตัวขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวในปีท่องเที่ยวไทย,2541-2542** **ศึกษาเฉพาะสำนักงาน ททท.ภาคใต้**.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วินัย ลีสมีทธิ์ และคณะ. (2544). **การกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขในประเทศไทย : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข**.
- วีรยา เอี่ยมวิบูลย์ .(2540).**ศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล.ภาค นิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์**
- ศูนย์บริหารจัดการฐานข้อมูลระดับปฐมภูมิ . (ม.ป.ป.). **การจัดการด้านสุขภาพ. [ออนไลน์]** . เข้าถึงได้จาก <http://203.157.1011/ screen/download/ubon/ubon2.pdf>.
- สุรรัตน์ พลกลาง. (2552).**การมีส่วนร่วมในการจัดการเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์**
- สุดเขตต์ เข้มไทย. (2540). **อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการดำเนินงานภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมนึก ปัญญาสิงห์ .(2532).**การพัฒนาชุมชน.ขอนแก่น:คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 14.นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2550). **คู่มือระบบหลักประกันสุขภาพในระดับ ท้องถิ่นหรือพื้นที่** .พิมพ์ครั้งที่ 1.